

Schody nesvobody

Příloha

Výstup po schodech nesvobody -cizí státy

• 1. ŠPATNÝ STAV, EKONOMICKÁ KRIZE, POCIT NESVOBODY A ÚTLAKU

- **Francie, 1786–1789:** Krize způsobená neúměrným zdaněním prostého lidu, extrémním dluhem monarchie a neúrodou vedla k nespokojenosti obyvatel. Výsledkem byl nejen konec absolutistické monarchie, ale také nástup jakobínského teroru.
- **Rusko, 1917:** Hladomor, vyčerpání z 1. světové války, všeobecná nespokojenost s carem Mikulášem II. a hluboké sociální a ekonomické problémy vedly k revoluci.
- **Výmarská republika (Německo), 1918–1933:**
Po 1. světové válce republika čelila obrovské hyperinflaci, nezaměstnanosti a národnímu ponížení z podpisu Versailleské smlouvy. Vlivem hospodářského úpadku se masově radikalizovalo obyvatelstvo. Všechny tyto okolnosti umožnily nástup Adolfa Hitlera a nacistů k moci.

• 2. MYŠLENKY NA ZMĚNU = SEN

- **Francie, 1789:** V samotném jádru revoluce se zformovala myšlenka a její heslo: „Volnost, rovnost, bratrství.“ S nástupem radikálů a diktatury však tento ideál ztratil svůj původní význam.

- **Rusko, 1917:** Marxismus sliboval beztrždní společnost a rovnost. Tato idea přitahovala dělníky a rolníky unavené carským režimem. Leninova revoluční vize však vedla k diktatuře proletariátu a stalinskému totalitarismu.
- **Nacistické Německo, 30. léta 20. století:** Joseph Goebbels propagoval vizi Třetí říše, jejímž cílem bylo vytvořit dojem, že „patřit k německé národní pospolitosti“ je výsadou. Nepřízpůsobiví jednotlivci byli označeni za nežádoucí a měli být likvidováni.

• 3. SVRŽENÍ STARÉHO SYSTÉMU

- **Francie, 1789:** Dobyť Bastily symbolizovalo pád královské moci. Po svržení Ludvíka XVI. byla vyhlášena republika, která čelila radikalizaci revoluce, politické nestabilitě a vnějším hrozbám ze zahraničí.
- **Rusko, 1917:** Bolševici svrhli prozatímní vládu v říjnu 1917 a zahájili období vlády komunistů. Starý systém byl nahrazen novým, který se postupně stal totalitním režimem.
- **Čína, 1949:** Komunistická strana Číny vedená Mao Ce-tungem svrhla nacionalistickou vládu Kuomintangu a vyhlásila Čínskou lidovou republiku.
- **Kuba, 1959:** Fidel Castro a Che Guevara vedli guerillovou válku, která svrhla režim Fulgencia Batisty.

• 4. TVORBA NOVÉHO SYSTÉMU

- **Francie, 1789–1793:** Deklarace práv člověka a občana byla klíčovým dokumentem garantujícím lidská práva, hned po americké Deklaraci nezávislosti. Revolucionáři zavedli symboly revoluce, trikolóru a píseň La Marseillaise, dnešní francouzskou hymnu. Během jakobínské diktatury byla však práva porušována a byl zaveden francouzský revoluční kalendář.

- **Sovětský svaz, 1922:** Byla vytvořena nová symbolika, která zahrnovala rudou vlajku symbolizující revoluci a boj za svobodu pracujících a srp a kladivo, které znázorňovaly spojení dělníků a rolníků.
- **Nacistické Německo, 30. léta 20. století:** Nacistická symbolika, hákový kříž a písně jako *Horst-Wessel-Lied*, sloužily k šíření ideologie.
- **Nezávislý stát Chorvatsko, 1941:** Symbolikou ustašovského režimu bylo písmeno „U“ a pozdrav: *„Za dom spremni!“* (*Pro vlast připraveni.*). Ustašovci navíc skládali přísahu věrnosti Poglavnikovi (Vůdci), v níž se zavázali bojovat za svobodu nezávislého chorvatského státu v souladu s režimem, přičemž věděli, že porušení přísahy znamená trest smrti.

• 5. TVORBA ELITY A JEJÍ NÁSTROJE „POZITIVNÍ“ MANIPULACE S DAVEM

- **Německo, 30. léta 20. století:** Nacistické heslo ‚Ein Volk, ein Reich, ein Führer‘ (Jeden lid, jedna říše, jeden vůdce) společně s nacistickou salutací posilovalo davovou loajalitu k Hitlerovi. Pocit sounáležitosti posilovaly i velkolepé nacistické sjezdy v Norimberku.
- **Čínská lidová republika, 60. a 70. léta 20. století:** Rudé knížky Maových citátů byly skandovány během Kulturní revoluce, aby sjednotily masu.
- **Sovětský svaz:** Pravidelné vojenské přehlídky na Rudém náměstí v Moskvě oslavovaly sílu režimu a sjednocovaly obyvatelstvo.

• 6. MANIPULACE STRACHEM – „VENKOVNÍ“ NEPŘÍTEL

- **Sovětský svaz, 1922–1991:** Propaganda zobrazovala Západ jako imperialistického nepřítele ohrožujícího komunismus.

- **KLDR, 1948–dodnes:** Japonsko a USA jsou v KLDR vnímány jako hrozby pro národní suverenitu a ideologii, a to jak historicky, tak i z geopolitických a ideologických důvodů. Jihokorejská republika je považována za kolaboranta západních mocností, zejména USA, a součást imperialistické politiky. Aby KLDR udržela toto nepřátelství v podvědomí národa, jsou děti o něm poučovány již v mateřských školách.
- **USA, 50. léta 20. století: (*McCarthyismus*):**
Strach z komunismu sjednotil obyvatelstvo kolem boje proti „rudé hrozbě“.

☛ 7. NEROVNOST – ELITA PORUŠUJE STANOVENÁ PRAVIDLA

- **Francie, 90. léta 18. století:** Jakobíni získali neomezenou moc a často porušovali vlastní pravidla, což vedlo k diktatuře Výboru veřejného blaha.
- **Sovětský svaz, 30. léta 20. století:** Elity v Kremlu žily v luxusu, zatímco obyčejní lidé čelili hladu.
- **Nacistické Německo, 1933–1945:** Ačkoli oficiální politika prosazovala antisemitismus, objevily se po válce spekulace o možném židovském původu Adolfa Hitlera.
- **KLDR, současnost:** Klan Kimů vládne v luxusu, zatímco většina obyvatel žije v chudobě. Elita s výborným rodokmenem má přístup k zakázaným službám, jako jsou soukromá lékařská péče, drogy, hazard a nevěstince.

☛ 8. KONTROLA NAD INFORMACEMI

- **Nacistické Německo:** Spalování knih a cenzura tisku pod vedením Josepha Goebbelse eliminovaly nepohodlné názory.

- **Sovětský svaz, 30. léta 20. století:** Školy učily sovětskou ideologii a cenzurovaly informace o stalinských čistkách.
- **Československo, 50. léta 20. století:** Umělci byli nuceni tvořit pouze v duchu socialistického realismu a spisovatelé museli psát pouze budovatelské romány nebo literaturu oslavující hrdiny režimu.
- **Čína, současnost:** Internet je cenzurován „Velkým čínským firewallem“, aby byl omezen přístup k zahraničním informacím. Mnoho západních aplikací má v Číně své domácí alternativy s podobnými funkcemi, např. WeChat.
- **KLDR, současnost:** Knihy a filmy musí být schváleny státem, šíření zahraničních děl je trestáno. Zahraniční média a internetové stránky jsou blokovány, většina lidí má přístup jen k vládou kontrolovanému intranetu.

• 9. PROPAGANDA

- **Francouzská revoluce:** Plakáty a tisk oslavovaly revoluční vůdce a demonizovaly monarchii. Revolucionáři přepisovali historii, aby ospravedlnili své činy.
- **Sovětský svaz:** Propaganda glorifikovala průmyslové úspěchy a skrývala hladomory na Ukrajině. Stalin navíc nechával odstraňovat své oponenty nejen fyzicky, ale i z fotografií, obrazů a dějepisných knih.
- **Nacistické Německo:** Goebbelsova ministerstva šířila lživé zprávy o ekonomickém úspěchu a nadřazenosti árijské rasy. Citát: „*Stokrát opakovaná lež se stává pravdou.*“
- **Fašistická Itálie:** Propaganda zdůrazňovala Mussoliniho neomylnost a vyvolenost, usilovala o vytvoření národní jednoty a hrdosti. Podporovala ochranu kulturního dědictví a oslavovala vojenský úspěch v Habeši.

- **Čína, kulturní revoluce:** Historické postavy byly reinterpretovány v souladu s Maovou ideologií.

• 10. CENTRALIZACE MOCI

- **Německo, 1933:** Krátce po vydání *Dekretu o požáru Říšského sněmu*, který zrušil občanská práva a vedl k zatčení členů Komunistické strany, vyhrála NSDAP březnové volby. Získala právo vydávat zákony bez souhlasu parlamentu po dobu čtyř let. Postupně byly všechny ostatní politické strany zrušeny a jedinou povolenou stranou se stala NSDAP, která tak získala nad Německem úplnou kontrolu.
- **SSSR, 30. léta 20. století:** Josif Stalin zahájil hledání vnitřního nepřítele s cílem upevnit svou moc. Čistky probíhaly nejen v rámci komunistické strany, ale také v opozičních stranách, armádě a církvi.
- **Francie, 1793–1794:** Po pádu monarchie se moci ujali jakobíni, a ve Francii tak započalo období známé jako „*La Terreur*“. V čele státu stál až do svržení jakobínské diktatury Výbor pro veřejné blaho, který zavedl všeobecnou brannou povinnost a mobilizaci a zřídil revoluční tribunály, přesto však denně bylo popraveno cca 40 lidí bez soudu.
- **Francie, 1804:** Napoleon Bonaparte se korunoval císařem, čímž dal najevo, že veškerou moc v zemi má v rukou pouze on sám. Není závislý ani na církvi, ani na Bohu.

• 11. VNITŘNÍ NEPŘÍTEL – DEHUMANIZACE, POLARIZACE

- **Francie, 90. léta 18. století:** Monarchisté, aristokraté a oponenti revoluce byli považováni za nepřátele státu, kteří si

zasluhovali skončit pod gilotinou. Král, později obviněný z vlastizrady, měl stejný osud.

- **Nacistické Německo, 1933–1945:** Židé byli v rámci nacistické ideologie označeni za „podlidi“ a považováni za hlavní příčinu problémů. Norimberské zákony (1935) zbavily Židy občanských práv a vyčlenily je ze společnosti mimo jiné i povinností nosit Davidovu hvězdu na oděvu. Postupné vyhrocení situace nakonec vedlo až k holocaustu. Za podřadnou rasu, která představovala hrozbu, byli považováni i Romové, Slované, homosexuálové, a další.
- **Nezávislý stát Chorvatsko, 1941–1945:** Ustašovský režim v čele s Ante Pavelićem považoval Židy, Srby, komunisty a partyzány za nepřátele státu, jejichž odstranění bylo nezbytné pro „ochranu národních zájmů“.
- **Sovětský svaz:** Kulaci (bohatší rolníci) byli dehumanizováni a likvidováni jako třídní nepřatelé.
- **Mongolská lidová republika, 1921–1952:** Třídní nepřatelé, politická opozice a buddhističtí mniši byli považováni za hrozbu pro stabilitu komunistického režimu, a proto museli být likvidováni.

• 12. SANKCE PSYCHICKÉ, SPOLEČENSKÉ

- **Argentina:** Mnoho lidí bylo unášeno tajnými složkami a nikdy se nevrátilo, což vyvolalo strach v celé společnosti. Rodiny „zmizelých“ byly traumatizovány a vystaveny neustálému strachu a sociální izolaci. Jakýkoli protest nebo opoziční aktivita byly kriminalizovány.
- **KLDR:** Každý aspekt veřejného a soukromého života je řízen ideologií Kim Čong-una, a lidé jsou neustále vystavováni propagandě, což vytváří psychický tlak a pocit, že odpor je nemožný. Cenzura a neinformovanost mají dlouhodobý psychický dopad.

- **Kuba:** Lidé se báli vyjádřit jakýkoli nesouhlas s režimem, protože to mohlo vést k represím. Tento strach vedl k masové autocenzuře, kdy si lidé dávali pozor na to, co říkají a dělají, i ve svém soukromí.
- **Protektorát Čechy a Morava:** Kulturní a společenské akce, které nevyhovovaly nacistické ideologii, byly cenzurovány nebo zrušeny. Nacisté kontrolovali kulturní život a potlačovali jakýkoli projev odporu. To vedlo k frustraci, protože lidé nemohli svobodně vyjadřovat své názory nebo se setkávat bez obav z represí.

• 13. SANKCE OMEZUJÍCÍ PRÁVA A SVOBODY

- **Fašistická Itálie:** Fašistický režim zakázal všechny politické strany kromě své vlastní, což znamenalo, že občané nemohli vyjadřovat jiné politické názory a byli nuceni podporovat pouze fašistickou ideologii.
- **Albánie, 1946–1985:** Během komunistického režimu byla Albánie zcela izolována, což zahrnovalo zákaz vycestování a přísnou cenzuru. Oponenti byli vyháněni, zatýkáni, vězněni nebo popraveni. Albánie se stala první ateistickou zemí na světě, kde byly zakázány všechny náboženské praktiky a skupiny. Režim kontroloval osobní vztahy a špehoval občany, což vytvářelo atmosféru strachu.
- **KLDR, současnost:** V Severní Koreji musí lidé získat povolení k cestování mezi městy a oblastmi, natož k vycestování do zahraničí. Každý pohyb je pečlivě monitorován, a i obyčejní lidé, jako například domácí pracovníci, pravidelně kontrolují domácnosti a informují vedení o jejich aktivitách a pohybu.

• 14. VYUŽITÍ FYZICKÉ SÍLY PROTI POLITICKÉMU NEPŘÍTELI (STB, GESTAPO)

- **Albánie, 1946–1985:** Tajná státní policie Sigurimi (Drejtoria e Sigurimit të Shtetit) kontrolovala občany, sledovala nepřátele státu a potlačovala disidenty. Měla rozsáhlou síť informátorů a prováděla špehování ve školách, na pracovištích a v rodinných vztazích. Byla zodpovědná za masová zatýkání, mučení a popravy těch, kteří byli považováni za nepřátele režimu.
- **Protektorát Čechy a Morava, 1939–1945:** Gestapo (Geheime Staatspolizei) se zaměřovalo na perzekuci členů českého odboje, pronásledování Židů a jejich deportace do koncentračních táborů, špehování a kontrolu obyvatelstva, konfiskaci majetku, kolektivní tresty, výslechy, mučení a popravy odpůrců nacistického režimu.
- **Rumunsko, 1948–1990:** Securitate (Departamentul Securității Statului) byla tajná rumunská policie, která se zaměřovala na špehování, mučení a zatýkání disidentů. Kromě toho vykonávala úkoly v oblasti špionáže a kontrašpionáže, tedy sledování a potírání případných hrozeb vůči režimu, jak ze strany zahraničí, tak i uvnitř země.
- **Československo (ČSR, ČSSR a ČSFR), 1945–1990:** StB (Státní bezpečnost) se zaměřovala na potlačování politické opozice a náboženských skupin, špehování občanů, cenzuru a kontrolu médií, výslechy, mučení a věznění odpůrců, a infiltrace organizací za účelem kontroly.

• 15. SANKCE – OD MENŠÍCH TRESTŮ, PŘES VĚZENÍ AŽ PO SMRT

- **Francie, 90. léta 18. století:** Jakobínský teror vedl k masovým popravám a veřejnému ponižování nepřátel revoluce.

- **SSSR, 20. až 30. léta 20. století:** Bylo zřízeno až na 35 táborů, známých jako *gulagy*, do kterých byli zavíráni členové inteligence, duchovenstvo a také oponenti režimu. Stalinovy čistky zahrnovaly nejen vykonstruované procesy a popravy, ale i deportace milionů lidí.
- **Protektorát Čechy a Morava, heydrichiáda, 1941–1942:** Reinhard Heydrich uplatňoval politiku „cukru a biče“, která zahrnovala vyšší přídělky pro pracovitě dělníky, na druhou stranu stanné právo a tvrdé represe. Po Heydrichově smrti se popravy staly všední záležitostí každého dne, kterou hlásil rozhlas. V reakci na atentát byly vypáleny obce Lidice a Ležáky. Muži byli buď popraveni, nebo deportováni do koncentračních a pracovních táborů, ženy a děti, které nebyly vhodné k poněmčení, byly transportovány do koncentračních táborů.
- **KLDR, současnost:** V Severní Koreji jsou veřejné popravy běžné, a účast obyvatel na nich je povinná. Za provinění svých rodičů mohou i děti zaplatit svým životem. Útěk ze země je pro obyvatele nepředstavitelný, protože by tím vystavili nebezpečí nejen sebe, ale především své blízké.